

**Posudek diplomové práce Vítězslava Rysky s názvem
Problémy dalšího vzdělávání ozbrojených složek pracujících s mladistvými
delikventy**

Posuzovaná diplomová práce se zabývá velmi zajímavým a na naší katedře neobvyklým tématem. Má rozsah 84 textových stran a je rozdělena do 4 samostatných kapitol, Úvodu, Závěru a 18 stran příloh. Soupis bibliografických citací obsahuje 47 pramenů, z toho 7 cizojazyčných. Jedná se o literaturu různorodého zaměření a převážně odpovídající odborné úrovni. Z velké části jde o články z odborného periodika, často jsou rovněž zastoupeny legislativní normy. Z formálního hlediska je práce vypracována zodpovědně a je prosta podstatnějších chyb či překlepů, častější jsou pouze chyby v interpunkci (např. strana 7, 21, 35 apod.). Několikrát se v práci na dvou různých místech opakují ty samé věty a fráze (např. str. 5 a 18 nebo str. 18 a 22).

Autor se při práci na tomto textu potýkal s některými více či méně očekávanými problémy, jakými byly např. terminologické rozdíly mezi oblastmi vězeňské praxe a andragogické teorie. Nejzřetelněji se tato skutečnost projevuje v první kapitole, která se na obecné platformě zabývá konceptem celoživotního vzdělávání. Zcela jasně se zde ukazuje rozdíl mezi chápáním výchozího pojmu „celoživotní vzdělávání“ v dokumentech Vězeňské služby ČR a v odborných dokumentech zabývajících se vzdělávací politikou a teorií. Bohužel, autor na tyto rozdíly ani jednou nepoukazuje a z textu je možné odvodit, že si je možná ani neuvědomuje. Tuto domněnku podporuje i skutečnost, že nesprávně používá pojmy „celoživotní vzdělávání“ a „celoživotní učení“ jako synonyma. V celé kapitole se dokonce neobjevuje ani pokus o jejich vymezení či definici. Velmi problematické je i používání termínu „nepřetržité vzdělávání“. Co konkrétně si autor pod tímto pojmem představuje?

V souvislosti s moderní pedagogikou a současnou situací ve vzdělávání píše autor o vzniku školy jako instituce, což je velmi nepřesné a špatně pochopené. Zcela nesmyslné je pak významové spojení vzdělávání nezaměstnaných a dalšího vzdělávání managementu (str. 10). V pasážích, kde se text zabývá rozdělením vzdělávání na formální, neformální a informální, neodkazuje autor na žádné výchozí prameny a možná i z toho důvodu jsou jím uvedené definice neúplné a místy diskutabilní. Na str. 10-11 popisuje některé změny, které u nás ve sféře vzdělávání nastaly po roce 1989, nicméně ve svých vývodech zůstal zakotven hluboko v devadesátých letech a ani náznakově se nepokusil o charakteristiku současné situace. A jaký vidí autor např. vzájemný vztah mezi zájmovým a kulturním vzděláváním? (viz. str. 8)

Jako zcela zásadní se ovšem jeví skutečnost, že autor prakticky v celé první kapitole vychází z nepřiznaného zdroje. Na mnoha místech se objevují doslovné formulace a myšlenky z knihy doc. Beneše Úvod do andragogiky, aniž by ovšem autor na tuto publikaci odkázel. Nastoluje se tak otázka důvěryhodnosti celého textu, zvláště když v celé kapitole 1.1, která je převážně teoretického charakteru, se neobjevuje jediná citace či parafráze. Právě tato kapitola svým pojetím, nekoncepčností a minimální návazností jednotlivých odstavců představuje asi největší slabinu celé práce.

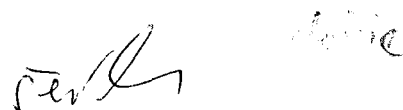
Druhá část první kapitoly se na obecné úrovni zaměřuje na systém vězeňství v ČR, opět z větší části bez pomoci pramenů, ačkoliv autor vyjmenovává konkrétní požadavky a strategie. Samotné problematice vzdělávání se na velmi obecné úrovni věnují pouze poslední dvě strany kapitoly. Autor vesměs poukazuje pouze na provedené či připravované změny, zcela chybí komparace s minulým stavem. Mohl by autor blíže vysvětlit následující tvrzení: „... vězeňský personál byl minulým systémem poškozen nejvíce“? (str. 12). Celoživotní vzdělávání vězeňského personálu je autorem charakterizováno jako výběrové (str. 16), kdy právě výběru účastníků je věnována značná pozornost. Jakým způsobem se tento výběr provádí?

V druhé kapitole autor přibližuje tzv. novou koncepci vzdělávání. Hned v prvním odstavci píše o nutnosti prohlubování znalostí a dovedností, přičemž se zaměřuje pouze na institucionální podobu vzdělávání a zcela opomíjí např. sebeřízené učení. Poprvé se zde objevuje i snaha o definování pojmu celoživotní vzdělávání, kdy autor zdůrazňuje význam všestranné kultivace a zvyšování morální úrovně. Škoda jen, že v celém dalším textu se zabývá pouze konkurenceschopností a profesním uplatněním, zatímco výše zmíněný kultivační aspekt zůstává zcela opomenut. Rovněž nutnost vhodné motivace pracovníků je pouze útržkovitě zmíněna, aniž by autor dané téma dále rozvedl. Na str. 25 je uvedena tabulka se statistickými údaji bez uvedení výchozího zdroje. Otázkou rovněž zůstává návaznost uvedených údajů na předchozí text. Některá tvrzení uvedená v této kapitole jsou rovněž poněkud diskutabilní. Stojí si např. autor za tvrzením, že: „... vzdělaný člověk bývá méně úplatný“? (str. 18) A jaký je podle něj rozdíl mezi interním podnikovým vzděláváním a vzděláváním na pracovním místě? (str. 20) Zvláštní zmínku si naopak zaslouží podkapitola 2.3, která je ve svých vývodech velmi přínosná a rozhodně by si zasloužila být uvedena v rozšířené podobě separátně.

Třetí kapitola zužuje dosavadní pohled pouze na sféru pracovníků s mladistvými delikventy. Autor nejdříve na obecné úrovni přibližuje specifika práce s touto cílovou skupinou. Velkou pozornost věnuje především problematice užívání drog, což je téma, které by si opět zasloužilo samostatnou podkapitolu, neboť v této podobě je výklad poněkud nepřehledný. Otázkou se pouze jeví, jakou mají tyto pasáže (drogová závislost) souvislost s tématem celé práce. Vůbec v celém textu se autor věnuje především obecným a sekundárním problémům a vlastní téma práce, tj. další vzdělávání pracovníků s mladistvými delikventy, tak přichází poněkud zkrátka. Tato skutečnost se zřetelně ukazuje i v případě uvedeného statistického šetření, které je sice velmi zajímavé a podnětné, nicméně k výše uvedenému tématu se vztahuje pouze okrajově. Zmíněný trend je zjevný i ve čtvrté kapitole, která je opět věnována vzdělávání zaměstnanců VS, bez deklarované specifikace směrem k pracovníkům s mladistvými. Celá tato kapitola vychází z osobních zkušeností a poznatků a z toho důvodu ji lze hodnotit jako nepřínosnější část práce. A to i přes celkově pesimistické vyznění. Autor zde nicméně mimo jiné uvádí, že VS ČR v současné době nemá žádnou koncepci celoživotního vzdělávání, ačkoli většina práce je věnována popisu právě takové koncepce.

Z celé práce je zřejmé, že autor se v dané problematice dobře orientuje. Tam, kde se text věnuje odborným a konkrétním otázkám, se výše zmíněná praktická zkušenost projevuje velmi pozitivním způsobem. Pravdou rovněž je, že teoretická erudice za tímto praktickým aspektem poněkud pokulhává a zvláště v první kapitole prokazuje autor určité nepochopení andragogické problematiky a omezenou schopnost práce s odbornou terminologií. Přesto se domnívám, že by autorovi měla být dána příležitost svou práci obhájit.

V Praze dne 31. srpna 2007

PhDr. Michal Šerák, Ph.D.